

Cuprins

Năluca	5
Aici se vorbește rusește	9
Sunete	18
Lovitura de aripă	30
Zei	40
Hazard	57
Portul	66
Răzbunare	73
Facere de bine	80
Catastrofa	86
Furtuna	92
<i>La Veneziana</i>	96
Bachmann	124
Balaurul	133
Crăciun	139
Scrisoare către Rusia	145
Încăierarea	149
Întoarcerea lui Ciorb	155
Ghid prin Berlin	163
O poveste	169
Angoasă	180
Briciul	186
Pasagerul	190
Soneria	196
Netrebnicul	206
Povestea de Crăciun	229
Elf-Cartof	235
Pilgram	255

Un tip isteț	268
Obidă	277
Vizită la muzeu	286
Un om ocupat	296
Terra Incognita	307
Întâlnirea	316
Gură la gură	323
Restopască	335
Muzică	342
Perfecțiune	348
Acul amiralității	358
Rigă	368
În memoria lui L.I. Șigaev	378
Cerc	385
Frumoasa	396
Vestea	400
Fum toropiter	405
Recrutare	411
Întâmplare din viață	416
Primăvară la Fialta	423
Nor, lac, turn	441
Nimicirea tiranilor	449
Lik	472
Mademoiselle O	492
Vasili Șișkov	508
Ultima Thule	514
Solus rex	539
Asistentul de producție	564
La Alep, odată	579
Un poet uitat	589
Timp și reflux	601
Fragment de conversație, 1945	608
Semne și simboluri	620
Prima iubire	626
Scene din viața unui monstru dublu	636
Surorile Vane	643
Lance	658
Ploaie de Paște	671
Cuvântul	678
Natașa	682

Un tip isteț

Valiza ne este decorată meticuloasă cu etichete colorate – Nürnberg, Stuttgart, Köln (și chiar Lido, dar asta e un fals); avem fața oacheșă, cu vinișoare purpurii, mustață neagră, tunsă, și nări păroase; dezlegăm, fornăind, cuvinte încrucișate. În compartimentul de clasa a treia suntem singuri și din această cauză ne plictisim.

Diseară târziu ajungem într-un orașel voluptuos. Libertate de acțiune! Aromă de călătorii comerciale. Un fir de păr auriu pe mâneca sacoului! O, femeie, numele tău este Odor... Așa li spuneam noi mamei, iar pe urmă – Katenkai. Psihanaliză: toți suntem niște Oedipi. În călătoria de data trecută, Katia fusese înșelată de trei ori. Și asta ne costase vreo treizeci de mărci. De ce-or fi ele întotdeauna mohorâte în orașul în care locuiești, iar într-unul necunoscut – mai frumoase decât anticele hetaire? Dar cu atât mai dulce e eleganța unei întâlniri ocazionale: profilul dumneavoastră mi-o amintește pe aceea din cauza căreia, cândva... O noapte, una singură, după care ne vedem fiecare de drum, precum corăbiile... O ocazie în plus: ea se dovedește a fi rusoaică. Îngăduiți-mi să mă prezint: Konstantin... Așa, poate, fără numele de familie – ori poate cu unul inventat? Sumarokov. Da, suntem rude.

Nu știm nici un vestit general turc și habar nu avem care este numele părintelui aviației ori a vreunui rozător american – și nici să te uiți pe geam nu-i prea amuzant. Câmp. Drum. Sfinte Sisoe. Căsuță și grădină de zarzavat. O săteancă, nu-i rea, tânără.

Katenka e genul de soție faină. Lipsită de pasiuni, gătește minunat, își spală în fiecare dimineață brațele până la umeri

și nu strălucește de deșteptăciune : de-asta nici nu e geloasă. Având în vedere că bazinul îi este cât trebuie de lat, e destul de ciudat că s-a născut mort și al doilea prunc. Grele timpuri. Tot la deal. Maraam absolut, până să convingi te trec apele de douăzeci de ori, iar din comisioane storci te miri ce. Doamne, ce m-aș mai juca nițelug, într-o cameră de hotel luminată feeric, cu un drăcușor grațios, auriu... Oglinzi, orgie, două șnapsuri. Încă cinci ore bătute. Se zice că mersul pe calea ferată te dispune la așa ceva. Eu, unul, sunt dispus la maximum. Că, oricum ai da-o, principalul în viață e romantismul, unul sănătos. Nu pot să mă gândesc la negoț până nu-mi văd de interesele mele romantice. Planul este următorul : mai întâi – la cafeneaua despre care spunea Lange. Dacă acolo nu-i rost...

Barieră, depozite de mărfuri, gară mare. Călătorul nostru lasă în jos cadrul ferestrei și se rezemă pe el, depărtând coatele. De partea cealaltă a peronului fumegau vagoanele unui expres. Sub cupola gării zburau derutați niște porumbei. Crenvurști strigați pe voci stridente, bere – pe tonuri de bariton. O domnișoară în pulover alb, ba strângându-și brațele goale la spate (și legănându-se, și dându-și la spate cu geanta peste fustă), ba încrucisându-le peste piept (și apăsându-și un picior peste celălalt), ba, în fine, ținând geanta la subsuoară și vărându-și cu un troanet fin degetele neastâmpărate în cingătoarea neagră strălucitoare, stătea, vorbea, râdea și își atingea în semn de rămas-bun interlocutorul, și iar se răsucea pe loc, bronzată, cu urechile descoperite și purtând o încântătoare zgârietură pe pielea de turtă dulce a antebrațului. Să nu ne uităm ; dar de ce nu, ia s-o fixăm. În razele privirii intense, ea începe să se topească și să devină ușor difuză. Prin ea trece acum tot ce-i în spate – o pubelă, o reclamă, o bancă. Dar aici, din păcate, cristalinel fu nevoit să revină la starea normală ; totul se urni, un bărbat sări în vagonul vecin, trenul se puse în mișcare, ea scoase din geantă o batistă. Când, ținându-se deja după tren, ea ajunse în dreptul ferestrei, Konstantin, Kostea, Kostenka își sărută de trei ori cu mare savoare palma și zâmbi larg – dar ea nu observă nici asta : fluturând ritmic batista, se îndepărta în zbor.

Ridicând cadrul ferestrei și întorcându-se, constată cu plăcută uimire că în timpul indeletnicirilor lui hipnotice compartimentul reușise să se umple. Trei bărbați cu ziare, iar în colț, pe diagonală, o doamnă brunetă pudrată, cu beretă și fulgarin lucios, semitransparent ca o gelatină, rezistent poate la ploaie, dar nu

și la privire. Glume decente și ochiometru la fix – iată deviza noastră.

Peste vreo zece minute, discuta deja cu bătrânul pedant care stătea în fața lui – tema de deschidere trecuse pe lângă fereastră în chipul unui coș de fabrică ; pe urmă s-au spus câteva cifre și amândoi și-au exprimat părerea, luându-le într-o măhnită derâdere, despre timpurile care veniseră, iar doamna palidă puse pe raftul de sus un buchet vlăguit de nu-mă-uita și, scoțând din valiză o revistă, se cufundă într-o lectură transparentă, penetrată de glasul nostru mângâietor, de tonul nostru serios. Intervenii în discuție cel de-al doilea bărbat, un grăsan fermecător cu pantaloni cadrilați vărăți în ciorapi verzi, și începu să vorbească despre creșterea porcilor. Ce semn bun: ea e în cadru oriunde te uiți. Al treilea, un ciufut insolent, se ascundea în spatele unui ziar. La gara următoare, crescătorul de porci și bătrânul ieșiră, ciufutul o luă spre vagonul-restaurant, iar doamna se mută la fereastră.

S-o luăm pe articole. Expresie îndoliată a ochilor, buze răsfrânte. Picioare a-ntâia, mătase artificială. Ce-ar fi mai bine: experiența interesantei brunete de treizeci de ani sau prospețimea naivă a unei zvăpăiate auri? Azi, mai bine prima, iar mâine mai vedem noi. Mai departe: prin gelatina fulgarinului se întrevede un trup gol splendid, precum o naiadă prin apa galbenă a Rinului. Ridicându-se febril, ea își scoase fulgarinul, dar sub el se dovedii a fi o rochie bej cu guleraș rotund de pîchet. Îndreaptă-l. Așa.

— E o vreme de mai, spuse afabil Konstantin, și aici încă se dă căldură.

Ea ridică o sprânceană și răspunse:

— Da, e cald, sunt moartă de obosită. Mi s-a terminat contractul, acum mă duc acasă. Mi-au făcut cinate cu toții, bufetul gării e de mâna-ntâi, m-am cam întrecut cu băutura, dar eu nu mă-mbăt niciodată, doar că simt o greutate la stomac. Am ajuns să nu mă mai descurc, primesc mai mult flori decât bani, și-acum sunt bucuroasă că o să mă odihnesc, că peste o lună am un contract nou, iar de amânat ceva, nici vorbă, e imposibil. Burtosul ăsta de-a ieșit acum s-a comportat necuviincios. Cum se uita la mine! Am impresia că am mers o groază, și vreau teribil să mă întorc mai repede în micul meu apartament plăcut, cât mai departe de toată harababura, de trâncâneala, de alureala asta.

— Îngăduiți-mi să vă ofer, spuse Koștea, o circumstanță atenuantă.

Scoase de sub el pernuța pneumatică dreptunghiulară îmbrăcată în satin pestriț pe care și-o punea întotdeauna în timpul călătoriilor sale hemoroidale, plate, dure.

— Și dumneavoastră?

— Ne descurcăm noi, ne descurcăm noi. Vă rog să vă ridicați puțin. Pardon. Acum așezați-vă. Nu-i moale? Partea aceasta este deosebit de sensibilă la drum.

— Vă mulțumesc, spuse ea. Nu toți bărbații sunt așa de atenți. Am slăbit rău în ultima lună. Ce bine: exact ca la clasa a doua.

— La noi, doamnă, galanteria este o caracteristică innăscută. Da, sunt străin. Rus. Iată un exemplu: tatăl meu se plimba pe moșia lui cu un vechi prieten, un cunoscut general, și din întâmplare le-a ieșit în cale o țărancă – o bătrână din aceea cu o legătură de lemne –, și tatăl meu și-a scos pălăria, iar generalul s-a mirat; atunci tatăl meu a spus: „Dorește oare Înălțimea Voastră ca o simplă țărancă să fie mai politicoasă decât un nobil?”

— Cunoșc un rus, probabil că ați auzit și dumneavoastră – stați, cum îi zice? Baretski... Baratski... Din Varșovia, acum are un magazin farmaceutic la Chemnitz... Baratski... Baretski... Îi cunoașteți, nu?

— Nu. Rusia e mare. Moșia noastră, bunăoară, era cât Saxonia voastră. Și totul e pierdut, totul a fost pârjolit. Văpăile s-au văzut de la șaptezeci de kilometri. Pe părinții mei i-au sfâșiat sub privirile mele... Pe mine m-a salvat un servitor credincios, veteran din campania turcă...

— Îngrozitor, spuse ea, îngrozitor.

— Da, dar așa ceva te călește. Am fugit, deghizat în țărancuță. Ieșise din mine în anii aceia o fătucă de mai mare dragul. Se dădeau soldații la mine... Mai ales un nemernic... S-a și întâmplat, de altfel, o istorie de tot hazul.

Îi povesti istoria.

— Pfu!, făcu ea cu un zâmbet.

— Ei, iar pe urmă, anii de pribegie, indeletniciri de tot felul. Știți, am lustruit și ghete, iar în via vedeam colțul acela de grădină unde bătrânul majordom a îngropat la lumina unei făclii bijuteriile noastre de familie... era, țin în minte, o sabie bătută cu briliante....

— Mă-ntorc imediat, spuse doamna.

Întorcându-se, se reachează pe pernuța care nu apucase să se răcească și își încrucișă moale picioarele.

— În afară de asta, două rubine uite-atât, acțiuni într-o casetă de aur, epoleții tatălui meu, un șirag de perle negre...

— Da, multă lume e ruinată acum – remarcă ea cu un oftat și continuă, ridicând, ca adineauri, o sprânceană:

Și eu am avut multe de suferit... M-am căsătorit devreme, a fost o căsnicie îngrozitoare, așa că mi-am zis – basta! O să trăiesc așa cum vreau eu... Sunt certată cu părinții, uite, de mai bine de-un an, că bătrânii nu-i înțeleg pe tineri, și mi-e foarte greu, mi se-ntâmplă să trec pe lângă casa lor și să visez că intru, iar soțul meu de-al doilea, slavă ție Doamne, e-n Argentina acum, îmi scrie așa niște scrisori splendide, dar nu mă mai întorc la el în vecii vecilor. A mai fost un tip – director de fabrică, solid de tot, mă adora, voia să avem un copil. Soția lui era și ea o bunădată de femeie, inimoasă – ea e mult mai în vârstă decât el –, eram toți așa uniți, vara ne plimbam cu barca, dar pe urmă ei s-au mutat la Frankfurt. Sau, uite, actorii – sunt oameni veseli, minunați, și toți se poartă, așa, camaraderește, nu se năpustesc asupra ta, așa, chiar de la-nceput, de la-nceput, de la-nceput...

Iar în timpul ăsta Kostea se gândea: știm noi cum e cu părinții și cu directorii ăștia. Numai minciuni. Dar nu-i rea deloc. Sâni ca doi purcoluși, șolduri înguste. E clar că trage la mâsea. Să comandăm, poate, niște bere.

— Ei, dar pe urmă am avut noroc, am făcut avere. Am avut patru case la Berlin. Dar omul în care mi-am pus încrederea, prietenul meu, tovarășul meu, m-a tras pe sfoară... Mi-e greu până și să-mi aduc aminte. Am fost ruinat, dar nu m-am pierdut cu firea, și acum din nou, slavă Domnului, cu toată criza... Apropo, chiar să vă arăt ceva, doamnă...

În valiza cu etichete elegante se aflau (printre alte obiecte de vânzare) mostre ale celor mai la modă oglinjoare de damă (pentru genți). Oglinjoare nici rotunde, nici dreptunghiulare, ci fanteziste, în formă, să zicem, de florică, de fluture, de inimă. Fu adusă berea. Ea studia oglinjoarele și se privea în ele; pete de lumină ținteau pereții. Berea o bău dintr-o sorbitură, ca un soldat, și își șterse spuma de pe buzele oranj cu dosul palmei. Kostenka aranjă cu drag mostrele în valiză și o puse la loc pe etajeră. Bun, să începem.

— Știți, mă uit la dumneavoastră, și tot am impresia că ne-am mai întâlnit cândva. Semănați până la absurd cu o doamnă, care a murit de ftizie și din a cărei cauză n-a lipsit mult să mă împușc. Da, noi, rușii, surtem niște ciudățenii sentimentale, dar, credeți-mă, noi știm să iubim cu o pasiune de Rasputin și

cu o naivitate de copil. Dumneavoastră sunteți singură, și eu sunt singur. Dumneavoastră sunteți liberă, și eu sunt liber. Cine ne poate interzice să petrecem în doi câteva ceasuri plăcute într-un loc retras?

Ea tăcea ispititor. Se așeză lângă ea. Zâmbind șăgalnic și holbând ochii, bătându-și genunchii și frecându-și palmele, se uita la profilul ei.

— Dumneavoastră unde mergeți? întrebă ea.

Kostenka îi spuse.

— Iar eu cobor la...

Numi un oraș vestit prin producția sa de brânză.

— Și ce-are a face, vin cu dumneavoastră și mâine plec mai departe. Nu îndrăznesc să spun nimic, domniță, dar am toate temeiurile să cred că nici dumneavoastră, nici eu nu vom regreta.

Zâmbet, sprânceană.

— Păi, nu-mi știți încă nici numele.

— Oh, nu trebuie, nu trebuie... La ce ne trebuie nume?

— Totuși, spuse ea și îi întinse o carte de vizită fragilă.

Sonja Bergmann.

— Iar eu sunt Kosteia, simplu – Kosteia și-atât. Așa să-mi spui, bine?

Minunată femeie. Plină de nerv, suplă, interesantă femeie. Într-o jumătate de oră ajungem. Trăiască viața, fericirea, sângele din vine! O lungă noapte de desfătări cu două tăișuri! Colecție completă de dezmierdări. Hercule amorezat!

Reveni de la vagonul-restaurant pasagerul numit de noi ciufut, așa încât trebui să-și întrerupă demersurile. Ea scoase câteva fotografii de amator și începu să-i arate: uite, asta-i prietena mea, iar asta e un băiat foarte drăguț – fratele lui lucrează la radiodifuziune. Uite, aici am ieșit groaznic. Asta-i piciorul meu. Dar aici mă recunoașteți, mi-am pus gambetă și ochelari. Nostim, nu?

Ne-apropiem. Pernuța fu restituită cu recunoștință. Kosteia dădu drumul aerului din ea și o împături. Trenul începu să frâneze.

— Ei, la revedere, spuse doamna.

El extrase energic și vesel amândouă valizele – pe-a ei, mică, de fibră, și pe-a lui, mai nobilă. Gara era străpunsă de trei raze prăfoase de soare. Ciufutul care moțâia și buchetul de nu-mă-uita uitat plecară mai departe.

— Ești nebun, spuse ea râzând.

Valiza lui și-o dădu spre păstrare, dar mai întâi își scoase din ea papucii plăți pentru noapte. În fața gării staționa un singur taxi.